

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2006

Östgruppen för demokrati och mänskliga rättigheter bildades i december 2004 och lägger nu sitt andra verksamhetsår bakom sig. Vi har all anledning att vara stolta över vad vi åstadkommit!

Allt arbete sker helt ideellt och ändå har vi gjort så mycket: övervakat parlamentsvalen i Ukraina, ordnat seminarium om trafficking med IOM i Moldavien, bjudit hit den vitryska demokratirörelsen, väckt stor uppmärksamhet under ”Operation snöflinga”, medverkat i media om Tjetjenien och Vitryssland, med mera, med mera.

Även i år har mycket av arbetet skett i separata grupper, som var och en presenterar sin verksamhet här nedan. Grupperna har i år varit: Antologi, Moldavien, Ryssland/Tjetjenien, Ukraina och Vitryssland.

Moldavien

Hösten 2005 beviljades Östgruppen ett bidrag från Svenska Institutet till sitt Moldavienarbete. Syftet var ursprungligen att stödja den demokratiska utvecklingen

och de mänskliga rättigheterna i Moldavien genom att tillsammans med AWCS (Associated Women for Contemporary Society) utveckla arbetet med att motverka handel med kvinnor för sexuella ändamål. Genom att dela med oss av svenska erfarenheter och metoder inom området samt väcka intresse för den svenska sexköpslagen var förhoppningen att implementera nya idéer hos seminariedeltagarna som resulterade i nya angreppssätt för att motverka och bekämpa den omfattande traffickingverksamheten som förekommer med främst kvinnor från Moldavien.

Planen var att i Chisinau genomföra ett endagsseminarium tillsammans med AWCS. Tyvärr tackade dock AWCS sedermera nej till att medverka. Istället genomfördes insatsen tillsammans med IOM (International organisation for migration).

Seminarier genomfördes den 9 november. Från svensk sida deltog Östgruppens Charlotte Svalberg och Adina Craciunescu samt Gunilla Ekberg, som tidigare varit regeringens sakkunniga i prostitutions- och människohandelsfrågor

Några av deltagarna under seminariet den 9 november i Chisinau.

Seminariet blev lyckat. Gunilla Ekberg höll ett föredrag som bottnade i synen på prostitution som en form av misshandel, det arbete på regeringsnivå som har skett i Sverige för att motverka trafficking samt arbetet kring införandet och implementeringen av sexköpslagen. Adina Craciunescu höll ett föredrag baserat på sin magisteruppsats i statsvetenskap som visar att sexköpslagen har minskat traffickingverksamheten i Sverige markant. Sammanlagt deltog ca 20 personer i seminariet, främst politiker och representanter från olika frivilligorganisationer. Många frågor ställdes, nya tankar och möjligheter väcktes och deltagarna verkade få nya, värdefulla infallsvinklar på problemet.

Gunilla Ekberg i samspråk med Ala Mindicanu från "National Council of Women of Moldova". Bredvid sitter Charlotte Svalberg och Adina Craciunescu från Östgruppen.

Dessutom hölls ett möte med representanter från olika kvinnorättsorganisationer med där man diskuterade synen på prostitution och trafficking, hur arbetet kan utvecklas och

effektiviseras samt den rådande situationen i Moldavien. Många nya uppslag till ytterligare samarbeten kom upp och planen är nu att påbörja ett nytt projekt under 2007.

Under 2006 har Moldaviengruppen bestått av Malin Berge-Kleber, Adina Craciunescu, Gunilla Davidsson, Nanna Holst, Helena Suhr-Perez och Charlotte Svalberg.

Ryssland, inklusive Tjetjenien

”Operation snöflinga”

Året inleddes med rivstart för tjetjenienarbetet i och med att Östgruppen den 15 januari publicerade en debattartikel i Svenska Dagbladet tillsammans med Svenska helsingforskommittén. Artikelnen behandlade den då aktuella svensk-ryska försvarsövningen ”Snöflingan” och hade rubriken ”Sverige legitimerar övergrepp”. Från rysk sidan sade man att övningen handlade om att träna för terroristbekämpning (terroristbekämpning är vad kriget i Tjetjenien brukar kallas i Ryssland) och i övningen deltog den 138 motorskyttebrigaden som gjort sig skyldig till grova övergrepp i Tjetjenien. Vi skickade också ut ett gemensamt pressmeddelande tillsammans med Helsingforskommittén.

Debattartikeln rönt mycket stor uppmärksamhet och blev bland annat huvudnyhet i lunchekot, på SVT:s Rapport och i Aftonbladet under en längre tid. Händelsen kommenterades även i ryska tidningar och två riksdagsledamöter ställde frågor till försvarsministern.

Den 16 januari skickade vi ytterligare ett pressmeddelande ”Vänförbandsrelation med krigsförbrytarbrigad förkastlig”. Bakgrunden var att just den 138:e motorskyttebrigaden sedan mer än fem år haft status som vänförband till den svenska försvarsmakten.

Den 23 januari, mitt under den pågående övningen, anmälde vi tillsammans med Helsingforskommittén den ryske generallöjtnanten Vjatjeslav Sucharev för folkrättsbrott. Som vice befälhavare för Leningrads militärområde borde hans befälsansvar för den 138:e motorskyttebrigadens övergrepp i Tjetjenien prövas.

Sucharev befann sig alltså då i Sverige. Efter ett par dagar beslöt man dock vid Internationella åklagarmyndigheten i Uppsala att betrakta Sucharev som straffrättsligt immun, eftersom han var i Sverige på inbjudan av den svenska regeringen.

Således kunde Sucharev lämna Sverige utan att gripas och hans ansvar för de folkrättsbrott som anmälan gällde blev aldrig prövat.

Uppmärksamheten kring Snöflingan ledde till en anmälan till riksdagens konstitutionsutskott, som enhälligt kritiserade dåvarande försvarsministern Leni Björklund för den dåliga beredningen av militärövningen.

Filmvisning om kriget i Tjetjenien

Den 28 maj arrangerade Östgruppen en visning av Caroline Campbells dokumentärfilm om Tjetjenien "När den ryska björnen äter sin barn" på Slottsbiografen i Uppsala. Visningen avslutades med en diskussion och lyckad

frågestund med Caroline och Martin Ugglå. Ett 20-tal personer dök upp.

Tjetjenienseminarium

Den 14 oktober föreläste Martin under rubriken "Varför åtalas inte de ryska generalerna?" på ett seminarium om Tjetjenien och EU, arrangerat av Svenska freds och Kommittén för EU-debatt.

Öppet brev till Bildt

Den 18 oktober skickade Östgruppen, Svenska Helsingforskommittén och Amnesty gemensamt ett öppet brev till utrikesminister Carl Bildt där han uppmanades följa de krav han själv tidigare riktat till stats- och regeringschefer i EU:s och NATO:s medlemsländer. Brevet kom till på initiativ av oss och skrevs av Martin.

Från den 20 oktober publicerades brevet i 9 landsortstidningar via Liberala nyhetsbyrån. Östgruppen skickade också ut ett pressmeddelande om det öppna brevet vilket medförde att brevet rönt en hel del uppmärksamhet i övrig media. Uppmärksamheten gick främst till Amnesty, men Östgruppen nämndes en del också.

Den 11 november fick vi svar av Bildt på brevet.

Östgruppen i media

Den 2 mars deltog Martin i P1-morgon och diskuterade den senaste utvecklingen i Tjetjenien. Den 13 juli var han med i SVT 24:s samhällsdebattprogram Studio24 och diskuterade situationen för det civila samhället i Ryssland med anledning av det förestående G8-mötet i Petersburg.

Efter mordet på den ryska journalisten Anna Politkovskaja hade Martin den 14 oktober en debattartikel i UNT under rubriken "Tjetjenienfrågan måste lyftas efter journalistmord", vi skickade i samband med detta också ut ett pressmeddelande.

Den 18 oktober var Martin med i TV8:s samhällsdebattprogram Världen i fokus och diskuterade situationen för det civila samhället i Ryssland med anledning av Putins lagändringar för de ideella organisationerna.

Den 30 oktober skickade vi ett pressmeddelande med en uppmaning till försvarsminister Mikael Odenberg och utrikesminister Carl Bildt att ta upp krigsförbrytelser med Rysslands försvarsminister Sergej Ivanov då denne besökte Stockholm.

I tjetjeniengruppen har under året följande personer ingått: Emma Johnson, Hanna Söderbaum, Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Ukraina

Under det ukrainska parlamentsvalet den 26 mars 2006 var fyra av Östgruppens medlemmar, Ida Knudsen, Hanna Söderbaum, Kasper Andersson och Anna-Maria Norman, valobservatörer i Odessa i södra Ukraina. Valövervakningen organiserades av den europeiska studentorganisationen AEGEE.

Ett par dagar innan valet möttes gruppen, som bestod av ca 30 personer från hela Europa, för att lära känna varandra och delta i en förberedande utbildning. I utbildningen ingick ett seminarium om Ukrainas politiska system och ett annat seminarium om ukrainsk media. Dessutom höll den mest efarna NGO:n i Ukraina när det gäller valobservering, Ukrainska väljarnas kommitté, en träningssession i

hur en valobservering praktiskt går till. En dag ägnades även åt besök hos några av de partier som deltog i valet.

Inför valdagen delades gruppen upp i par, som tillsammans med en tolk från den ukrainska studentorganisationen fick ansvara för ca 10 valdistrikt i en del av Odessa. Under valdagen besökte man vallokalerna och besvarade ett antal frågor utifrån ett formulär. Olika vallokaler tog olika lång tid beroende på hur det såg ut där. Problem som observerades under valdagen hade bland annat att göra med långa köer intill vallokalen som fick folk att vända i dörren och att personer saknades i röstlängden.

Störst risk för valfusk är det dock inte under själva röstningen, utan snarare vid räkningen av rösterna. När vallokalerna stängde sina dörrar kl 22.00 stannade valobservatörerna kvar i en av vallokalerna. Rösträkningen gick olika smidigt i olika vallokaler, vissa av valobservatörerna hade ingen kritik, medan andra observerade vissa problem.

En östgruppensmedlem observerade en dåligt organiserad rösträkning, som drog ut på tiden så till den grad att man ännu inte hade öppnat valurnorna för att räkna rösterna, när valobservatörerna mycket trötta bestämde sig för att lämna vallokalen kl 04.00 på morgonen. (I det ukrainska valet räknar man inte bara rösterna utan man räknar även antalet icke använda röstsedlar, och det var bland annat denna räkning som hade dragit ut på tiden.

Dessutom kallade man in en jurist för att lösa vissa komplikationer) Kanske var inte situationen i just denna vallokal karaktäristisk för det ukrainska valet, men det visar ändå att det fanns vissa problem. Bland annat tycktes det som att mycket ansvar låg hos valkommittéens ordförande, och att de övriga i kommittéen utan dennes initiativ stod handlingsförlamade. Sammantaget ansåg AEGEEs valobservatörer att valet var väl genomfört, men viss kritik riktades mot sådana problem som nämnts ovan.

Anna-Maria Norman i en ukrainsk vallokal.

Dagen före parlamentsvalet rapporterade Anna-Maria Norman från Ukraina i SVT:s program Studio24.

En arbetsgrupp för Ukraina bildades i slutet av 2006. Gruppen har börjat fundera kring möjliga samarbeten med ukrainska organisationer. Bland annat har kontakt etablerats med Charkivs människorättsgrupp. En aktivist från organisationen bidrar med sin berättelse om situationen för mänskliga rättigheter i Ukraina i antologin som Östgruppen har arbetet med under året.

Vitryssland

Presidentvalsprotester

Östgruppen anslöt sig redan under 2005 till den vitryska demokrati-rörelsen Solidaritet 16. Inför det vitryska presidentvalet i mars 2006 arrangerade en rad

svenska organisationer och partier stödmanifestationer den 16:e varje månad på Norrmalmstorg i Stockholm. Östgruppen anslöt sig till dessa manifestationer och den 16 mars deltog Sofia Ugglå som talare.

Sofia Ugglå håller appelltal på Norrmalmstorg i Stockholm.

Den 21 mars ordande det moderata ungdomsförbundet en manifestation utanför den vitryska ambassaden där Martin Ugglå talade till stöd för de omfattande protester mot valfusk som då genomfördes i Minsk.

Martin deltog i TV8:s Världen i fokus om valet i Vitryssland den 20 mars. Den 2 april hade han en debattartikel i UNT med titeln "EU:s roll vital för vitryssar".

Den 26 april fyllde Östgruppens samarbetsorganisation Vjasna 10 år och vi passade på att gratulera dem.

SES Sirius

Den 12 maj kritiserade Östgruppen i ett pressmeddelande bolaget SES Sirius. SES Sirius, som delvis ägs av det statliga svenska Rymsbolaget, erbjöd den vitryska statstelevisionen hjälp att nå ut med sina sändningar till en stor publik i utlandet.

Chefen för den vitryska statstelevisionen, Aleksandr Zimovskij, är en av de höga statstjänstemän som förts upp på EU:s lista över ledande personer i den vitryska statsapparaten som anses bära ansvar för regimens förtryck.

Martin blev intervjuad av Radio Swedens vitryska och ryska redaktion, och några dagar senare (den 16 maj) uppmärksammade även Sveriges Radios Eko-redaktion den planerade affären. Samma dag skickade Östgruppen ut ett nytt pressmeddelande, där vi bemötte de argument som företrädare för Ryndbolaget försvarade sitt agerande med.

Anna Lindh-stipendiet till Vjasna

Den 14 juni tilldelades Tatsiana Revjaka från Vjasna Anna Lindhs minnesfonds stora stipendium för sitt arbete för mänskliga rättigheter inom Vjasna. Samma dag fick Ales Bjaljatski den svenska regeringens Per Anger-pris. Martin Ugglas arbetade å Östgruppens vägnar som tolk åt Tatsiana under hennes vistelse i Sverige.

Ingvar Carlsson delar ut Anna Lindh-stipendiet till Tatsiana Revjaka.

Vjasna på besök!

Tillsammans med Svenska freds i Göteborg-Pax fick Östgruppen 33.500 kronor i bidrag av Svenska freds riksorganisation för att under året genomföra ett informationsprojekt om Vitryssland.

I månadsskiftet november-december (28/11-3/12) gästades så Östgruppen av Ales Bjaljatski och Zjanna Litvina. Ales är ordförande för människorättscentret Vjasna och Zjanna för det oberoende vitryska journalistförbundet, Bazj.

Programmet blev intensivt och inkluderade flera föredrag, seminarier och möten.

Tillsammans med Utrikespolitiska föreningen i Uppsala arrangerade vi en välbesökt föreläsning med Ales. Och tillsammans med Reportrar utan gränser ett samtal mellan Zjanna och Nikolaj Posedko, moderator var Marika Griehsel.

Vi arrangerade också två större seminarier. Ett mer allmänt informationsinriktat där Ales, Zjanna och Martin Ugglas föreläste om den nuvarande situationen i Vitryssland. Det andra seminariet var mer specifikt inriktat på de som redan arbetar med Vitryssland och var mycket välbesökt. Martin ledde en diskussion med Ales, Zjanna och Fredrik Löjdquist, chef för UD:s östeuropaenhet, om hur Sverige och EU kan stödja Vitrysslands demokratisering. Åhörarna, deltagarna och vi som arrangörer var mycket nöjda med resultatet.

Zjanna Litvina och Ales Bjaljatski togs emot av biståndsminister Gunilla Carlsson (i mitten).

Ales och Zjanna togs också emot av biståndsminister Gunilla Carlsson, samt hade träffar med riksdagsledamöterna Gunnar Andrén (fp), Annelie Enochsson (kd) och Cecilia Wigström (fp).

Besöket uppmärksammades också med en längre intervju av Radio Swedens vitrysslandsredaktion.

Lagom till besöket gjorde Åsa Elmerot en broschyr om Östgruppens vitrysslandsarbete.

I vitrysslandsgruppen har under året följande personer ingått: Åsa Elmerot, Jon Fridholm, Eva-Lena Hjalmarsson, Nanna Holst, Yury Kozhuro, Neven Milivojevic, Anna-Maria Norman, Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Antologi

I juni fick vi besked från Folke Bernadotte Akademin att Östgruppen beviljats ett bidrag på 80.000 kronor för att ge ut en antologi om mänskliga rättigheter i öst.

Syftet med antologin är att ge en bred bild av situationen för de mänskliga rättigheterna i några länder som tidigare tillhörde Sovjetunionen. I Östgruppen vill vi utnyttja alla de kontakter vi i föreningen har med människorättsaktiva i öst och låta dem komma till tals.

I början av hösten satte arbetet full fart, intresset inom föreningen var stort, en antologigrupp bildades och som huvudansvarig redaktör tillsattes Sofia Ugglå. Arbetet har främst samordnats via en nystartad e-postlista.

Under hösten utarbetade gruppen riktlinjer för antologin och dess författare. Inledande kontakter togs med skribenter från Baltikum, Moldavien, Ryssland, Tadzjikistan, Tjetjenien, Ukraina och Vitryssland.

Enligt planerna kommer antologin att ges ut i början av hösten 2007 på Ersatz förlag.

I antologigruppen har under året följande personer ingått: Kasper Andersson, Åsa Elmerot, Nanna

Holst, Linda Isaksson-Lööv, Neven Milivojevic, Anna-Maria Norman, Charlotte Svalberg, Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Föreningsarbete

Årsmöte

Den 13 mars hade vi vårt tredje årsmöte. Inga större beslut fattades. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet och medlemsavgiften för år 2006 fastställdes till 100 kronor.

På årsmötes valdes också en ny styrelse med Martin Ugglå som ordförande.

Styrelse- och medlemsmöten

Föreningen har fortsatt att ha kombinerade styrelse- och medlemsmöten och har under året haft fem möten, förutom årsmötet. Styrelsen har också upprättat en separat e-postlista där beslut av mer brådskande karaktär har tagits mellan mötena.

Utöver dessa möten har de olika arbetsgrupperna haft separata möten, men också där sker mycket av arbetet sker via gruppernas egna e-postlistor.

www.ostgruppen.se

Föreningens hemsida, www.ostgruppen.se, har under året skötts av Åsa Elmerot. Hemsidan har kontinuerligt uppdaterats och utvecklats, och har varit välbesökt. Förutom den allmänna informationen om

Östgruppens verksamhet finns där också medlemssidor där främst våra interna dokument finns att tillgå.

Torsten Nilsson har fortsatt att sammanställa nyhetssammanfattningar från ryskspråkig media, främst från Novaja Gazeta och Nezavisimaja Gazeta, vilka också de lagts ut på hemsidan.

Medlemmar

Den 31 december 2006 fanns det 32 betalande medlemmar i Östgruppen. Föregående år hade vi vid samma tid 21 betalande medlemmar. All medlemsinformation sköts fortsatt via föreningens e-postlista, ostgruppen@yahogroups.com, även om vi genom att använda flera parallella e-postlistor avlastat den något. Den 1 januari 2006 fanns där 33 användare, vilka vid årets slut hade ökat till 43 stycken.

Allt arbete inom föreningen har fortsatt skett helt ideellt.